

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารมวลชนเป็นช่องทางการสื่อสารที่สำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารจำนวนมาก ในสังคมปัจจุบัน สื่อสารมวลชนกลายเป็นสถาบันที่มีบทบาทและอิทธิพลสูงมากเพราะความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและความก้าวหน้าทางการสื่อสารช่วยให้การสื่อสารมวลชนแพร่กระจายและสามารถเข้าถึงประชาชนทั่วประเทศได้อย่างรวดเร็ว คนจำนวนมากได้มีโอกาสอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสารและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์และภาพยนตร์อยู่เสมอ บางคนอาจจะได้รับสารจากสื่อต่างๆดังกล่าวหลายๆสื่อในวันเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันที่เรียกกันว่าเป็นโลกในยุคสังคมข่าวสาร ความต้องการทางด้านสังคมของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องใดก็ยิ่งทวีขึ้น รวมทั้งความต้องการทางด้านสื่อสารมวลชนก็มากขึ้นด้วย

โทรทัศน์เป็นสื่อประเภทหนึ่งในกระบวนการสื่อสารมวลชนที่เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ในสังคมปัจจุบัน เพราะโทรทัศน์มีคุณสมบัติเป็นองค์ดีทั้งในด้านการนำเสนอภาพและเสียงที่เหมือนจริงมากกว่าสื่อประเภทอื่น ในเวลานี้ สังคมไทยมีเครื่องรับโทรทัศน์กระจายอยู่ในครัวเรือนกว่าสิบล้านทั่วประเทศ ซึ่งหมายความว่าแทบจะไม่มีอาณาเขตปลอดโทรทัศน์หลงเหลืออยู่ในสังคมนี้เลย (บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา, 2537)

สังคมไทยประกอบด้วยคนกลุ่มหลักๆอยู่สองกลุ่ม คือ กลุ่มคนในเมืองกับกลุ่มคนในชนบทที่ห่างไกล ซึ่งกลุ่มคนในเมืองส่วนใหญ่จะเป็นคนในชนชั้นสูงและชนชั้นกลางที่มีความสามารถในการเข้าถึงสื่อมวลชนมากกว่า มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้สูง ได้รับการศึกษาที่สูงกว่า อย่างไรก็ตาม ประชาชนในประเทศไทยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท (จุมพล รอดคำดี, 2532)

เมื่อพิจารณาถึงการใช้อสื่อสารมวลชนของชาวบ้านโดยรวมแล้วจะพบว่า ในอดีต วิทยุเป็นสื่อสารมวลชนที่เข้าถึงชนบทมากที่สุด เนื่องจากมีราคาที่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถซื้อหามาใช้ได้โดยสะดวก ที่สำคัญ คือ คุณสมบัติของตัววิทยุเองที่เรียกกรองเพียงทักษะการฟังเท่านั้น อย่างไรก็ตาม

เท่าที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าโทรทัศนได้ก้าวขึ้นมามีบทบาทและได้รับความนิยมนำมาใช้เพิ่มขึ้นไม่แพ้วิทยุเช่นกัน ด้วยคุณสมบัติที่ได้เปรียบกว่าในแง่ที่สามารถนำเสนอภาพได้พร้อมกับเสียง

จากการสำรวจการรับสารจากสื่อมวลชน โดย ศิริชัย ศิริกาเย และจุมพล รอดคำดี เมื่อ พ.ศ. 2525 พบสรุปได้ว่าวิทยุเป็นสื่อมวลชนที่ผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทใช้มากที่สุด แต่อัตราการใช้โทรทัศนในชนบทมีอัตราที่เพิ่มสูงมากขึ้น และน่าที่จะคาดการณ์ได้ว่าโทรทัศนจะเป็นสื่อมวลชนที่จะเข้ามามีบทบาทแทนที่วิทยุในอนาคต (ศิริชัย ศิริกาเย, 2527)

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2529 ทศนัย मुखิชิต และ อัจฉรา ภาติกะวีย์วัฒน์ ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อโทรทัศนที่มีต่อหมู่บ้านยากจนในจังหวัดยโสธร จำนวน 63 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนรวมกันทั้งสิ้น 6,668 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ผลจากการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า โทรทัศนเป็นสื่อสารมวลชนที่ได้รับความสนใจจากประชาชนในเขตพื้นที่ยากจนของจังหวัดยโสธรอย่างกว้างขวางและมีแนวโน้มว่าจะได้รับความนิยมนำมาใช้เพิ่มขึ้นอีกในอนาคต (ทศนัย मुखิชิต และ อัจฉรา ภาติกะวีย์วัฒน์, 2530)

ต่อมา สุปราณี นิยมลรัตน (2534) ได้ศึกษาการตามกระแสข่าวจากสื่อมวลชนของชาวบ้านบ่อสร้าง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สื่อโทรทัศนเป็นสื่อหลักที่ชาวบ้านใช้ตามกระแสข่าวและมีความน่าเชื่อถือว่าเป็นแหล่งข่าวที่ดีที่สุด นอกจากนี้สาวิตรี สุตรา ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปิดรับสื่อความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมการอมของชาวชนบทในจังหวัดสุรินทร์ เมื่อ พ.ศ. 2539 พบว่าในด้านการเปิดรับสื่อโดยทั่วไปนั้นประชาชนในจังหวัดสุรินทร์เปิดรับสื่อโทรทัศนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.0 รองลงมา คือ สื่อวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 87.5 (สาวิตรี สุตรา, 2539) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นแนวโน้มของการใช้สื่อโทรทัศนในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาว่า ปัจจุบันสื่อโทรทัศนได้ก้าวขึ้นมาเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทสูงมากเป็นอย่างยิ่งในส่วนภูมิภาคของประเทศ

หากเราลองพิจารณาแนวคิดด้านการสื่อสารมวลชน เราจะพบว่า แนวคิดด้านการสื่อสารมวลชนแบบเก่าทั้งในแง่ของวิชาการและวิชาชีพจะเห็นตรงกันว่า แหล่งสารหรือผู้ส่งสารจะนำสังคมโดยอาศัยสื่อมวลชนด้วยการชักนำให้ประชาชนผู้รับสารเชื่อฟังและคล้อยตาม อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลังมานี้ได้มีการให้ความสำคัญกับทางผู้รับสารมากขึ้น นักวิชาการหลายคนเห็นว่า การเปิดรับสื่อใดๆนั้น ตัวผู้รับสารจะเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่างๆและเลือกรับเนื้อหาข่าวสาร

เพื่อสนองความต้องการของตนเอง นั่นคือ เป็นการศึกษาว่าประชาชนต้องการอะไรจากสื่อมวลชน (พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์, 2532)

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) เห็นว่าการบริโภคสื่อมวลชนของประชาชนนั้น หมายถึง การที่ประชาชนพอใจในการเลือกใช้สื่อมวลชนที่ตนชอบ ดังนั้นผู้รับสารสามารถมีบทบาทของผู้กระทำ (active role) มากกว่าผู้ถูกกระทำอย่างแต่ก่อน ความสำคัญของผู้รับสารในปัจจุบันจึงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความสำคัญของสื่อมวลชนเองเลย การรู้จักผู้รับสารในด้านต่างๆ ทั้งด้านพฤติกรรม การรับชม การใช้ประโยชน์จากสื่อ ความสนใจและความชอบเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ รวมถึงความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อหาที่รับชมจึงมีความสำคัญและความจำเป็นเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการชมเนื้อหาของสื่อมวลชนของคนเรานั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการด้วยกัน ประสบการณ์ชีวิต ทัศนคติ รวมถึงความเชื่อที่แตกต่างกันของบุคคลในแต่ละสังคมนั้นส่งผลให้พฤติกรรมการรับชม การเลือกเปิดรับสื่อมวลชน การเลือกเปิดรับเนื้อหาของสื่อ ตลอดจนการตีความเนื้อหาที่เปิดรับนั้นแตกต่างกันไปด้วย ทั้งนี้เพราะผู้รับสารจะมีกระบวนการเลือกรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ ตามความต้องการ ตามความเชื่อ ตามทัศนคติ ฯลฯ ที่ไม่เหมือนกัน คนเรามักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนทัศนคติที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเดิมของตน นอกจากนี้ ผู้รับสารแต่ละคนอาจจะตีความหมายข่าวสารชิ้นเดียวกันที่ส่งผ่านสื่อมวลชนไม่ตรงกัน เนื่องจากผู้รับสารจะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายความเข้าใจของตนเอง ตามทัศนคติ ตามประสบการณ์ ตามความเชื่อ ฯลฯ ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล (พีระ จิร โสภณ, 2531)

เมื่อพิจารณาถึงสังคมชนบทของไทยอันประกอบไปด้วย กลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศจะเห็นว่า ลักษณะโดยรวมของสังคมชนบท ได้แก่ ความสัมพันธ์ของคนในสังคมจะเป็นความสัมพันธ์แบบปฐมนิคม และลักษณะของครอบครัวจะเป็นลักษณะครอบครัวขยายที่มีสมาชิกของครอบครัวอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก อันน่าจะเป็นเพราะลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักซึ่งต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก สังคมชนบทจะมีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น เชื่อถือ โชคลาง และวิถีชีวิตของผู้คนในชนบทจะผูกพันกับวัดซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวของจิตใจอย่างเหนียวแน่น ตามปกติแล้วสังคมชนบทจะมีประชากรอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายออกไป อันตรงข้ามกับสังคมเมืองที่มีประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น ตลอดจนสภาพสังคม วิถีชีวิต ลักษณะอาชีพ ก็มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม และประชาชนในสังคมต่างก็มีระสนิยมและ

ทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นลักษณะการใช้สื่อมวลชนของชาวชนบทจึงน่าจะขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ และลักษณะทางสังคมที่แตกต่างดังกล่าว เพราะภูมิหลังที่แตกต่างกันทำให้ผู้รับสารมีความสนใจที่แตกต่างกัน อีกทั้งประสบการณ์ที่แตกต่างกันก็ทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารที่แตกต่างกันด้วย ความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อหาที่รับชม ก็จะเป็นไปตามอิทธิพลของวิถีชีวิตและภูมิหลังของแต่ละบุคคลด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม หากเราจะมองในประเด็นของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ สื่อมวลชนส่วนมาก โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์จะมุ่งความสนใจไปที่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นสังคมเมืองมากกว่าสังคมชนบท ทั้งๆที่เป็นเพียงคนกลุ่มน้อยของประเทศ แต่ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้สื่อมวลชนต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่มีอำนาจในการซื้อ ผู้ที่มีอำนาจในการซื้อในที่นี้ได้แก่กลุ่มสังคมเมือง ซึ่งได้รับความสนใจและเป็นความมุ่งหวังของสื่อมวลชนมากกว่า ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนต่างๆสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยรายได้ส่วนใหญ่ที่มาจากโฆษณาและการขาย ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายที่สื่อมวลชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเป็นพิเศษจึงเป็นกลุ่มสังคมเมือง ลักษณะเนื้อหาที่สื่อมวลชนส่วนใหญ่นำเสนอจึงเป็นเนื้อหาที่คนกลุ่มนี้สนใจและต้องการ (จุมพล รอดคำดี, 2532) ตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นประเด็นนี้ คือ สื่อมวลชนมักจะมีการออกไปสำรวจความเห็นของประชาชนในเรื่องต่างๆ เช่น คนไทยอยากได้อะไรในปีใหม่นี้ ปรากฏว่าคำตอบที่สื่อนำมาเสนอนั้นเป็นเรื่องของปัญหาการตัดสินใจ 8 ใน 10 คน ภาพนี้สะท้อนอะไร สะท้อนว่าเราเห็นกรุงเทพฯ คือประเทศไทย ปัญหาของคนกรุงเทพฯเป็นปัญหาระดับประเทศเสมอ ในขณะที่ความเดือดร้อนของพี่น้องชาวชนบทเป็นเพียงปัญหาส่วนตัว เป็นการเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้น (สุภาพร โพธิ์แก้ว, 2541) อีกทั้งการไหลของข่าวสารภายในประเทศก็มีลักษณะไปในทิศทางเดียว คือจากกรุงเทพมหานครไปยังส่วนอื่นๆของประเทศ มีข่าวสารน้อยมากที่ไหลจากหมู่บ้านไปยังตัวเมืองของจังหวัด หรือจากตัวเมืองของจังหวัดไปยังกรุงเทพมหานคร (เสถียร เชยประทับ, 2536) ดังนั้น ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ ประเด็นที่ว่าสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์สามารถถ่ายทอดข่าวสารที่ตรงกับความต้องการที่จะนำไปใช้ประโยชน์หรือก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับสารในส่วนภูมิภาคอย่างไรบ้าง และผู้ชมโทรทัศน์ในชนบทจะมีความคิดเห็นต่อข่าวสารที่ได้รับชมอย่างไร

จากการสำรวจที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ประเภทของรายการโทรทัศน์ที่ชาวชนบทนิยมเปิดรับ ได้แก่ รายการประเภทข่าวและบันเทิง ในการสำรวจการรับสารจากสื่อมวลชนในชนบท โดย ศิริชัย ศิริกาเย และจุมพล รอดคำดี เมื่อ พ.ศ. 2525 แสดงให้เห็นว่าชาวชนบทใช้โทรทัศน์

สำหรับชมรายการบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ รองลงมา ได้แก่การได้รับข่าวและความรู้เป็นลำดับ (ศิริชัย ศิริภายะ, 2527) และจากการศึกษาอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อหมู่บ้านยากจนในจังหวัดยโสธรของ ทศนัย มุขวิจิตร และ อัจฉรา ภาคิกะวีย์วัฒน์ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ในบรรดารายการโทรทัศน์ที่มีคนดู (เฉพาะ วิทยุแรงงาน)มากที่สุดนั้น มักเป็นรายการที่อยู่ในช่วงที่คนส่วนใหญ่ว่างจากงานประจำวันแล้ว รายการโทรทัศน์ภาคค่ำที่ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านยากจนมีโอกาสได้รับชมเป็นประจำทุกวันจึง ได้แก่ รายการข่าวละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ชุดต่างๆ (ทศนัย มุขวิจิตร และ อัจฉรา ภาคิกะวีย์วัฒน์, 2530) สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับสื่อมวลชน (วิทยุและโทรทัศน์) ทั่วประเทศเมื่อ พ.ศ.2532 ปรากฏว่ารายการที่มีผู้ชมมากที่สุดทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ได้แก่รายการประเภทข่าว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2532) ต่อมาในปี พ.ศ.2539 จากการศึกษาการ เปิดรับสื่อ ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการออมของชาวชนบทในจังหวัดสุรินทร์ของสาวิตรี สุ ตรา พบว่าชาวชนบทส่วนใหญ่นิยมดูโทรทัศน์ในช่วงเวลา 19.00-21.00 นาฬิกา โดยมากจะเลือก ดูรายการข่าว (สาวิตรี สุ ตรา, 2539) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ตลอดมารายการข่าวเป็นรายการหนึ่งที่ชาว ชนบทเปิดรับมากที่สุด เป็นอันดับต้น

เป็นที่ยอมรับกันว่าโทรทัศน์นั้นเป็นสื่อมวลชนที่มีความสำคัญ เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในโลก โดยเฉพาะว่าข่าวโทรทัศน์ได้สะท้อนสภาพความเป็นจริงต่างๆที่เกิดขึ้น ในสังคมและรอบโลกให้ผู้ชมได้ตระหนัก เหมือนกับมีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้นจริงๆ (John P. Robinson and Mark R. Levy, 1986) แต่เมื่อเปรียบสื่อมวลชนเป็นกระจกสะท้อนสังคมแล้ว กระจกนี้จะสะท้อนอะไรและอย่างไรนั้นไม่เพียงขึ้นอยู่กับคุณภาพของตัวกระจกเองว่าเที่ยงตรงแค่ไหน หากยังขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่ตั้งติดตั้งกระจกบานนั้นๆด้วย เมื่อหันมามองดูเนื้อหาของข่าวที่ โทรทัศน์ไทยนำเสนออยู่ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า กระจกนี้ยังจำกัดอยู่เพียงการนำเสนอความจริง บางด้าน บางมิติเท่านั้น ทั้งยังเป็นเพียงมิติที่สังคมเป็นอยู่มานานและจะดำรงอยู่ต่อไป นั่นคือมิติ แห่งการรวมศูนย์อำนาจ ความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคม (สุภาพร โปธิ์แก้ว, 2541) ข่าวส่วนใหญ่ที่ปรากฏออกมาเป็นความคิดเห็น เป็นสภาพความเป็นจริง เป็นปัญหา เป็นเรื่องราวของคนใน สังคมเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองหลวง คือ กรุงเทพมหานครไปแล้ว อย่างที่ Ahmad Mustapha Hassan (1986) ได้กล่าวไว้ว่าบรรดาเมืองหลวงต่างๆของประเทศในโลกที่สามนั้นถูกวาดภาพให้เป็นประเทศเสียเอง อย่างเช่น กรุงเทพมหานครของประเทศไทย เมื่อเกิดเรื่องราวอะไรขึ้นในเมือง หลวงนี้ก็เหมาเอาว่าเกิดขึ้นและเป็นอย่างนั้นกันทั้งประเทศ

ในการวิเคราะห์ข่าวเมืองหลวง ข่าวท้องถิ่นและข่าวระดับชาติในรายการข่าวโทรทัศน์ไทย คุณากร เพชรคง (2533) พบว่า ลักษณะการกระจายของข่าวสารที่ปรากฏในรายการข่าวโทรทัศน์ภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์แม่ข่ายที่อยู่ในกรุงเทพมหานครที่ได้ส่งสัญญาณแพร่ภาพไปยังเกือบทุกพื้นที่ภายในประเทศเป็นไปอย่างไม่สมดุล แม้ว่าแต่ละสถานีจะพยายามทำหน้าที่เป็นสถานีโทรทัศน์แห่งชาติโดยการเสนอข่าวระดับชาติเป็นจำนวนมากแล้วก็ตาม แต่การเสนอข่าวระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวกับท้องถิ่นต่าง ๆ นั้นยังเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงและมีปริมาณน้อยกว่าข่าวระดับเมืองหลวงมาก การที่ข่าวระดับเมืองหลวงได้รับการนำเสนอมากกว่าข่าวระดับท้องถิ่นก่อให้เกิดผลที่ตามมา คือ ประชาชนในส่วนภูมิภาคจะรับทราบและตระหนักถึงข่าวหรือปัญหาของคนในเขตเมืองหลวงมากกว่าการที่คนเมืองหลวงจะได้ทราบปัญหาหรือข่าวสารของคนที่อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ข่าวระดับท้องถิ่นได้รับการเสนอค่อนข้างน้อย และถึงแม้รายการข่าวในปัจจุบันจะมีการนำเสนอข่าวภูมิภาคในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคมต่างจังหวัดและสังคมชนบทอยู่ด้วย แต่เมื่อเทียบกันแล้วก็ยังอยู่ในสัดส่วนที่น้อยมากและข่าวที่ได้รับการนำเสนอส่วนใหญ่ก็จะ เป็นข่าวเกี่ยวกับจังหวัดใหญ่ๆ ในส่วนภูมิภาคเท่านั้น ท่ามกลางสภาพการณ์เช่นนี้ จุดหนึ่งที่เป็นประเด็นที่น่าจะหันกลับไปพิจารณาก็คือ ในส่วนของผู้ชมในท้องถิ่น ที่ต้องชมรายการข่าวโทรทัศน์ที่มีเนื้อหา ดังกล่าวมาจะมีความคิดเห็นอย่างไรต่อข่าวสารที่ตนได้รับชม ชาวชนบทจะมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการนำเสนอข่าวระดับชาติ ข่าวระดับเมืองหลวง ข่าวภูมิภาคและข่าวท้องถิ่น หรือข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตกับวิถีชีวิต ความรู้สึกนึกคิดของตน ชาวชนบทรับชมข่าวระดับชาติ เช่น ข่าวการเมือง เพราะต้องการทราบและสนใจเรื่องราวทางการเมืองและปัญหาของประเทศอย่างจริงจังหรือไม่ ชาวชนบทมองข่าวเมืองหลวงอย่างไร สนใจชมข่าวการจราจร ปัญหาการก่อสร้างทางในกรุงเทพมหานครมากกว่าข่าวที่ค่อนข้างใกล้ตัว เช่น ข่าวเกษตรกร อย่างไร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน นอกจากจะได้รับชมรายการข่าวโทรทัศน์จากสถานีโทรทัศน์แม่ข่ายต่างๆ จากส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานครแล้ว ประชาชนในต่างจังหวัดทั่วประเทศรวมทั้งประชาชนในชนบทก็สามารถที่จะเลือกรับชมรายการข่าวท้องถิ่นที่ผลิตและแพร่ภาพออกอากาศโดยสถานีโทรทัศน์ในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งตั้งอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้ชมในท้องถิ่นพื้นที่ที่สถานีโทรทัศน์นั้นๆ ตั้งอยู่ได้อีกด้วย หากจะพิจารณาในแง่ของความเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นแล้ว รายการข่าวท้องถิ่นน่าจะถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นได้รับข่าวสารต่างๆ ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และความสนใจของตนเองได้มากกว่า เพราะทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารอยู่ในสังคมเดียวกัน (หรืออย่างน้อยก็คล้ายคลึงกัน) ย่อมน่าจะเข้าใจถึงสิ่งที่ควรจะทำ การสื่อสารระหว่างกัน(วิริยะ กลิ่นเสาวคนธ์, 2536) อีกทั้งความสนใจของประชาชนผู้รับสารนั้น

มักจะให้ความสำคัญกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวก่อนเสมอ เนื่องจากคนเราย่อมต้องการที่จะให้ตนเองได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ ดังนั้นหากจะพิจารณาหากันถึงคุณค่าของข่าวในแง่ของความเกี่ยวข้องและผลกระทบที่เกิดขึ้น ข่าวท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นข่าวที่มีคุณค่าดังกล่าวค่อนข้างมาก เนื่องจากการนำเสนอเรื่องราวต่างๆที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในท้องถิ่น ตลอดจนเป็นข่าวที่มีความสำคัญ หรือมีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นด้วย ข่าวท้องถิ่นจึงน่าจะเป็นข่าวที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในส่วนภูมิภาคหรือส่วนท้องถิ่นได้ระดับหนึ่ง ทั้งนี้เพราะ คุณลักษณะพิเศษของข่าวท้องถิ่นที่แตกต่างไปจากข่าวระดับชาติ ก็คือ เป็นสื่อที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นปัญหาที่ใกล้ชิด และสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น (นริศรา บัวขาว, 2541) การศึกษาว่าข่าวท้องถิ่นทางโทรทัศน์นั้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับสารในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงหรือไม่เพียงใด โดยการพิจารณาจากมุมมองของผู้รับสารในท้องถิ่นเองบ้าง จึงน่าจะเป็นการเรียนรู้อีกด้านที่ควรเห็นถึงความสำคัญ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ในสภาพปัจจุบัน ประชาชนในส่วนภูมิภาคของประเทศที่สังคมมีลักษณะความเป็นชนบทสูงจะมีพฤติกรรมการรับชม การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวโทรทัศน์อย่างไร และสอดคล้องกับการดำเนินวิถีชีวิตของตนหรือไม่ รวมถึงศึกษาความคิดเห็นของชาวชนบทที่มีต่อข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน โดยเลือกศึกษาการรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดได้ว่ามีลักษณะของความเป็นชนบทสูง จะเห็นได้จากสถิติของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2538 จังหวัดศรีสะเกษมีประชากรทั้งสิ้น 1,395,028 คน ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีเพียงร้อยละ 2.73 ในขณะที่อีกร้อยละ 97.27 จะอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล (ข้อมูลจากสมุดรายนามสถิติจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2539)

ประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษสามารถรับชมรายการข่าวโทรทัศน์จากส่วนกลางได้ทั้งจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 อสมท. สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ และสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ทีวีเสรี นอกจากนี้ยังสามารถเลือกรับชมรายการข่าวท้องถิ่นได้จากสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 2 จังหวัดอุบลราชธานี ในเวลา 17.00 –17.30 นาฬิกา ในการศึกษาครั้งนี้จะได้ศึกษาว่าชาวชนบทในจังหวัดศรีสะเกษมีลักษณะพฤติกรรมการรับชม การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวโทรทัศน์อย่างไร และมีความคิดเห็นต่อข่าวโทรทัศน์ที่รับชมอยู่อย่างไร

ปัญหำนำวิจัย

1. ชาวชนบทในจังหวัดศรีสะเกษมีพฤติกรรมการรับชมรายการข่าวโทรทัศน์อย่างไร
2. ชาวชนบทในจังหวัดศรีสะเกษมีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวโทรทัศน์อย่างไร
3. ชาวชนบทในจังหวัดศรีสะเกษมีความคิดเห็นอย่างไรกับข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ของชาวชนบทในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวโทรทัศน์ของชาวชนบทในจังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชาวชนบทในจังหวัดศรีสะเกษที่มีต่อข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการรับชม การใช้ประโยชน์และความคิดเห็นที่มีต่อรายการข่าวจากสื่อโทรทัศน์

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ชาวชนบทที่อยู่นอกเขตเทศบาลจังหวัดศรีสะเกษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการรับชม การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวโทรทัศน์ของชาวชนบทในจังหวัดศรีสะเกษ อันจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับสารใน

ส่วนภูมิภาค

2. เพื่อเป็นฐานข้อมูลอันอาจเป็นประโยชน์ต่อสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนท้องถิ่นในอันที่จะทราบความคิดเห็น ลักษณะและความต้องการของผู้รับสารที่มีต่อเนื้อหาที่สื่อมวลชนนำเสนอ เพื่อนำไปประกอบการพัฒนารูปแบบหรือเนื้อหาของสื่อให้สอดคล้องต่อไป
3. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้จะทำการศึกษาอาจใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

นิยามศัพท์

ชาวชนบท	หมายถึง	ประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษที่อยู่นอกเขตเทศบาล จังหวัดศรีสะเกษ
การใช้ประโยชน์	หมายถึง	การเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์โดยมีเหตุผลเพื่อนำเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนี้ คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้ประโยชน์ในด้านการใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างเสริมความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ใช้เป็นหัวข้อเพื่อสนทนาพูดคุยกัน 2. การใช้สื่อเพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าสังคม 3. การใช้ข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ทางสังคม 4. การใช้ข่าวสารเพื่อเพิ่มสมรรถภาพในการควบคุมสถานการณ์ เช่น เพื่อการรักษาสถานภาพทางสังคมของตนเอง
พฤติกรรมมารับชม	หมายถึง	ความบ่อยครั้งในการชม ช่วงเวลาที่ชม สถานีโทรทัศน์ที่เปิดรับ ประเภทข่าวที่ชม สถานที่ชม ผู้ร่วมชม ลักษณะสภาพแวดล้อมในการรับชมรายการข่าวโทรทัศน์

ข้าวท้องถิ่น	หมายถึง ข้าวทุกประเภทที่ปรากฏในรายการข้าวท้องถิ่นที่ผลิตและแพรร่สภาพออกอากาศโดยสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 2 จังหวัดอุบลราชธานี
ข้าวระดับประเทศ	หมายถึง ข้าวที่มีเนื้อหา ความสำคัญของข้าว และผลกระทบของข้าวในระดับประเทศ บุคคลในข้าวเป็นบุคคลระดับชาติที่คนส่วนใหญ่ของประเทศให้ความสนใจ หรือเนื้อหาของข้าวมีความสำคัญและผลกระทบต่อความเป็นอยู่หรือความสนใจของคนทั้งประเทศ
ข้าวเมืองหลวง	หมายถึง ข้าวที่มีเนื้อหา บุคคลในข้าว สถานที่เกิด และความสำคัญของข้าวเกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล เนื้อหาส่วนใหญ่ของข้าวเมืองหลวงจะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในเขตดังกล่าว แต่ไม่ได้เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อประชาชนในส่วนภูมิภาคหรือประชาชนในชนบทเลย
ข้าวภูมิภาค	หมายถึง ข้าวที่มีเนื้อหา บุคคลในข้าว สถานที่เกิด และความสำคัญของข้าวเกี่ยวข้องกับพื้นที่ต่างจังหวัด